

Privredni razvoj – III dio: EU I STRATEGIJA RAZVOJA

Prof. dr Gordana Đurović

II EVROPSKA UNIJA - Struktura

1. EU – osnovni pokazatelji

2. Razvojna strategija 2020

2.1 Ciljevi, prioriteti i inicijative (i indikatori!)

3. Koordinacija ekonomskih politika

3.1. Pristup koordinaciji EP na nadnacionalnom nivou (prije Lisabona)

3.2. Podjela nadležnosti u vođenju politika između EK i država članica

3.3. Smjernice EP u Strategiji razvoja 2020

3.4. Novo ekonomsko upravljanje u uslovima krize

3.3.1. Instrumenti nadzora i obezbjeđenja finansijske stabilnosti

3.3.2. Evropski semestar

3.3.3. Fiskalni nadzor i nadzor makroekonomskih politika i strukturnih reformi

3.3.4. Evropski fiskalni pakt

4. Prioriteti za rast i zaposlenost

5. Ekonomska kriza: dužnička kriza i kriza povjerenja u EU

5.1. Izabrani makroekonomski indikatori

5.2. Ekonomski oporavak podstiče integracije – novi talas recesije suštinski ih odlaže

6. Refleksije ekonomskog upravljanja na države kandidate

2. Razvojna strategija Evropa 2020

- Ključni dokument koji se bavi razvojem konkurentnosti EU na svjetskoj sceni
- Prezantiran marta, a zvanično usvojen juna 2010. godine

Cilj:

- da pripremi EU ekonomiju za glavne izazove u narednoj dekadi i da
- promoviše **inovativan (brz), održiv i inkluzivan razvoj**

Izazovi koordinacije

- **EU i kriza: test jedinstva i solidarnosti, test rasta i održivosti; stabilnosti i odgovornosti**

T 3 . EVROPA 2020 – Vremenski okvir usvajanja i sprovođenja Strategije

					2010.	
Evropska komisija: Prijedlog Strategije Evropa 2020					↓	3. mart
Evropski savjet: Usvajanje generalnog pristupa i EU ciljeva						26. mart
Evropski savjet: Usvajanje Strategije Evropa 2020 i potvrda nacionalnih ciljeva; Usvajanje integriranih smjernica						juni 2010
Evropski savjet: Razmatranje izabranih tema						oktobar
Države članice: Podnošenje Programa stabilnosti/konvergencije i Nacionalnih reformskih programa						decembar
					2011.	
Evropska komisija: Godišnji izvještaj o napretku, Mišljenje na Programe stabilnosti/konvergencije, Prijedlog preporuka za svaku zemlju pojedinačno					↓	
Evropski parlament: Plenarno zasjedanje i usvajanje rezolucije						februar
Evropski savjet: Procjena napretka, Usvajanje preporuka za svaku zemlju pojedinačno						mart
Države članice: Podnošenje Programa stabilnosti/konvergencije i Nacionalnih reformskih programa						
					2012.	
Iste procedure sa posebnim osvrtom na praćenje napretka i mogućeg upozorenja EK...						
2013.	2014.	2015 /srednji rok	2016.	2017.	2018.	2019.
Implementacija reformi						
2020						

EUROPEAN COMMISSION

EUROPE 2020

Smart, sustainable and inclusive growth

“If we don’t act – Europe will loose ground”

CILJEVI RAZVOJNE STRATEGIJE EVROPA 2020

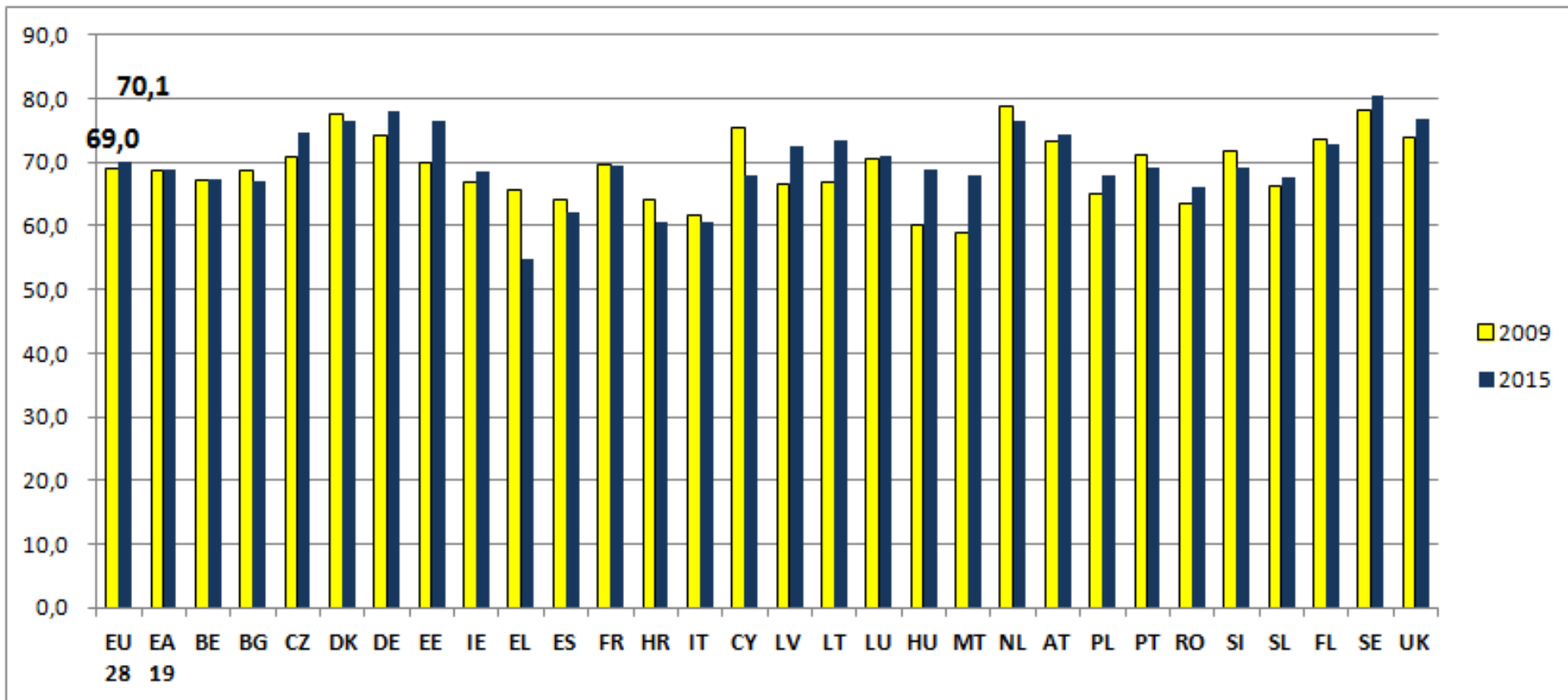
1	Rast stope zaposlenosti (20-64 godina) sa postojećih 69% na 75%	Na početku primjene strategije ova stopa u SAD i Japanu bila oko 70%.
2	Investiranje 3% BDP-a u R&D , posebno unapređenjem uslova za ulaganje u ove oblasti od strane privatnog sektora, i razvijanje novih indikatora za praćenje inovacija	R&D ulaganja u istraživanje i razvoj u EU 2009 su bila oko 2%, u SAD 2,6%, a u Japanu 3,4%
3	"20/20/20" Klimatsko - energetski ciljevi	Smanjenje emisije gasova koji stvaraju efekat staklene bašte za najmanje 20% u poređenju sa nivoom emisije zabilježenim 90-ih godina, ili za 30% u idealnim uslovima,
		povećanje udjela obnovljivih izvora energije u konačnoj energetskej potrošnji na 20%
		postizanje povećanja od 20% u oblasti energetske efikasnosti.
4	Obrazovanje – 4.1. Udio osoba koje rano napuštaju školovanje treba smanjiti na 10% , sa postojećih 15%; 4.2. povećati broj osoba (30-34) koje imaju visoko obrazovanje sa 31% na min 40%	2009 - U dobu 30-34. godine, visoko obrazovanje u SAD ima 40% stanovništva, a u Japanu čak 50%. Prema Šangajskom indeksu, svega dva evropska univerziteta su u okviru prvih 20 na svjetskoj rang listi.
5	Smanjenje siromaštva – Smanjenje broja građana EU koji žive ispod nacionalne granice siromaštva za 25%, što znači izbavljenje 20 miliona građana iz siromaštva	Nacionalna linija siromaštva za svaku MS definisana ja na nivou od 60% prosječnog raspoloživog dohotka. Prije krize oko 80 mil ljudi bilo je ispod linije siromaštva, od kojih su 19 miliona djeca. 8% zaposlenih imaju prihode ispod praga siromaštva, a posebno su ugroženi nezaposleni

		GDP rela growth rate								2015	2016	nov.2016
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Employment	Unempl.	Youth unempl. 15-24
	EU	-4,5	2,0	1,7	-0,4	0,1	1,6	2,2	1,9	70,1	8,5	18,2
1	BE	-2,8	2,3	1,8	-0,1	0,2	1,7	1,5	1,2	67,2	7,8	20,7
2	BG	-5,5	0,4	1,8	0,8	0,9	1,3	3,6	3,4	67,1	7,6	22,2
3	CZ	-4,5	2,5	1,8	-1,0	-0,9	2,7	4,5	2,4	74,8	4,0	9,9
4	DK	-5,7	1,4	1,1	-0,4	0,4	1,7	1,6	1,3	76,5	6,2	13,1
5	DE	-5,1	4,0	3,3	0,7	0,4	1,6	1,7	1,9	78,0	4,1	6,7
6	EE	-14,1	2,6	9,6	3,9	2,2	2,8	1,4	1,6	76,5	6,8	12,3
7	IE	-6,4	-1,1	2,2	0,2	-0,3	8,5	26,3	5,2	68,7	7,9	16,1
8	EL	-3,1	-4,9	-7,1	-6,4	-3,9	0,4	-0,2	0,0	54,9	23,6	45,7
9	ES	-3,8	-0,2	0,1	-1,6	-1,2	1,4	3,2	3,2	62,0	19,6	43,4
10	FR	-3,1	1,7	2,0	0,0	0,2	0,6	1,3	1,2	69,5	10,1	23,6
11	HR	-6,9	-2,3	0,0	-2,0	-0,9	-0,5	1,6	2,9	60,5	13,3	28,1
12	IT	-5,5	1,7	0,5	-2,5	-1,9	0,1	0,7	0,9	60,5	11,7	39,7
13	CY	-1,9	1,3	0,4	-2,4	-5,4	-1,5	1,7	2,8	67,9	13,1	32,8
14	LV	-17,7	-1,3	5,3	5,0	4,1	2,1	2,7	2,0	72,5	9,6	17,0
15	LT	-14,8	1,6	6,0	3,7	3,3	3,5	1,8	2,3	73,3	7,9	14,7
16	LU	-5,6	3,1	1,9	-0,2	2,1	4,7	3,5	4,2	70,9	6,3	19,9
17	HU	-6,8	1,1	1,6	-1,7	1,1	4,0	3,1	2,0	68,9	5,1	12,0
18	MT	-2,8	4,0	1,6	0,8	2,9	3,5	6,2	5,0	67,8	4,7	13,1
19	NL	-3,7	1,5	0,9	-1,2	-0,8	1,4	2,0	2,2	76,4	6,0	10,3
20	AT	-3,8	1,8	2,8	0,9	0,3	0,6	1,0	1,5	74,3	6,0	10,2
21	PL	1,6	3,9	4,5	1,9	1,6	3,3	3,9	2,7	67,8	6,2	15,8
22	PT	-2,9	1,9	-1,3	-3,2	-1,4	0,9	1,6	1,4	69,1	11,2	27,0
23	RO	7,7	3,0	8,2	4,6	3,5	3,1	3,7	4,8	66,0	5,9	20,3
24	SI	-7,9	1,3	0,7	-2,5	-1,1	3,1	2,3	2,5	69,1	8,0	16,9
25	SK	-4,9	4,4	3,0	1,8	0,9	2,6	3,8	3,3	67,7	9,7	20,8
26	FI	-8,5	3,4	2,7	-0,8	-1,4	-0,7	0,2	1,4	72,9	8,8	20,2
27	SE	-5,0	6,6	2,9	1,0	1,6	2,6	4,1	3,3	80,5	6,9	18,0
28	UK	-5,2	1,7	1,1	0,1	1,7	3,1	2,2	1,8	76,8	4,8	12,4
	EA	-4,4	2,0	1,6	-0,7	-0,4	1,2	2,0	1,8	69,0	10,0	20,5

Juncker,
State of the Union,
September 2017, EP:

**5 years of economic
recovery!**

Employment rate (age 20-64), 2009-2015, from 69,0% to 70,1%

Gross domestic expenditure on R&D (GERD)

	2010	2014	2015	TARGET
EU 28	1,93	2,04	2,03	3
BE	2,05	2,46	2,45	3
BG	0,56	0,79	0,96	1,5
CZ	1,34	1,97	1,95	1
DK	2,94	3,02	3,03	3
DE	2,71	2,89	2,87	3
EE	1,58	1,45	1,5	3
IE	1,6	1,51	:	2
EL	0,6	0,84	0,96	1,2
ES	1,35	1,24	1,22	2
FR	2,18	2,24	2,23	3
HR	0,74	0,79	0,85	1,4
IT	1,22	1,38	1,33	1,53
CY	0,45	0,48	0,46	0,5
LV	0,61	0,69	0,63	1,5
LT	0,78	1,03	1,04	1,9
LU	1,51	1,28	1,31	2,3
HU	1,15	1,36	1,38	1,8
MT	0,62	0,75	0,77	2
NL	1,72	2	2,01	2,5
AT	2,74	3,06	3,07	3,76
PL	0,72	0,94	1	1,7
PT	1,53	1,29	1,28	2,7
RO	0,45	0,38	0,49	2
SI	2,06	2,38	2,21	3
SL	0,66	1,18	1,2	1,2
FL	3,64	2,9	4	
SE	3,25	3,26	4	10
UK	1,68	1,7	:	none

Early leavers from education and training, EU-28 2002-2015

(¹) Breaks in time series in 2003, 2006 and 2014.

Tertiary educational attainment, EU-28 2002-2015

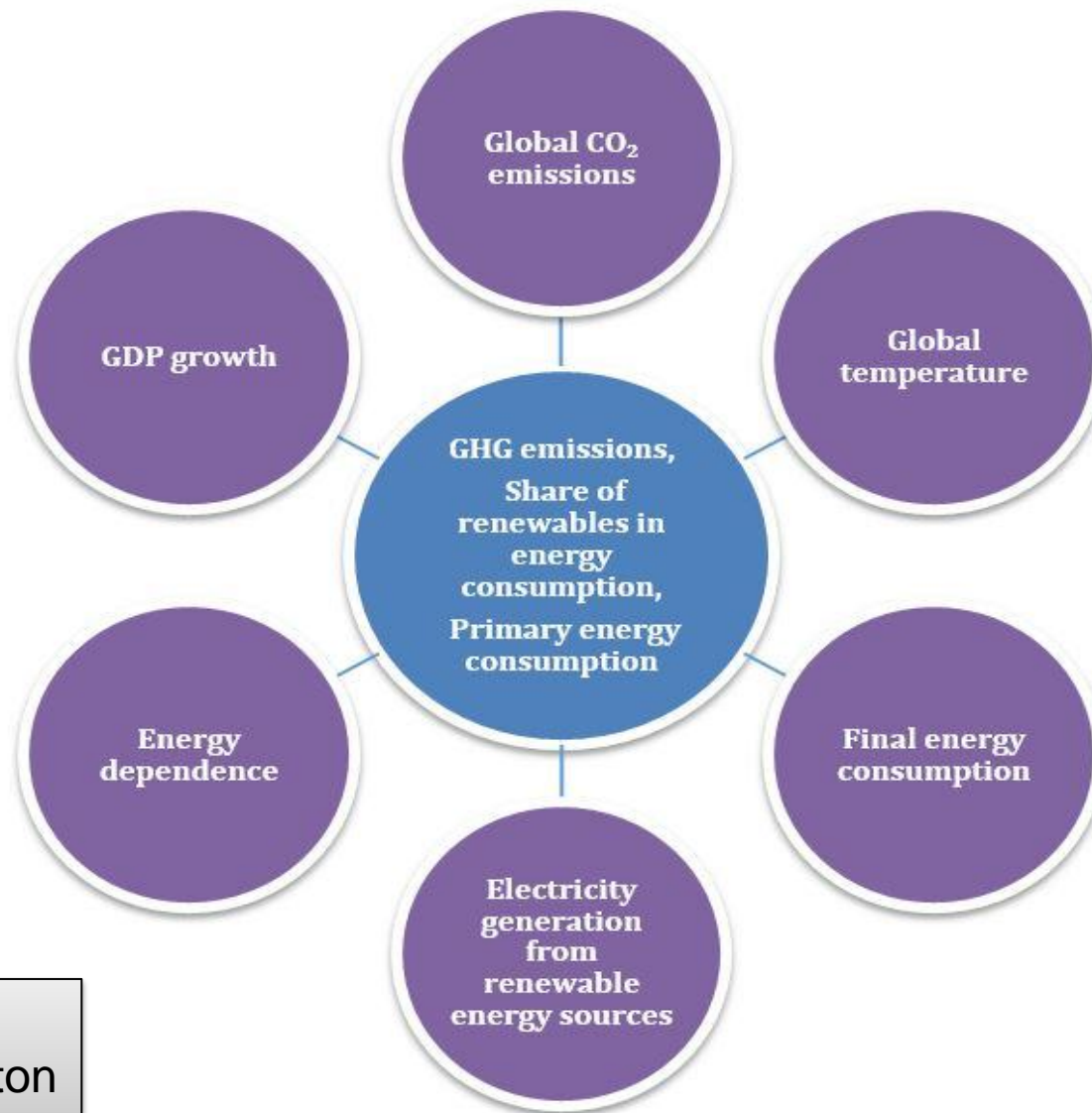

Tertiary educational attainment , age group 30-34

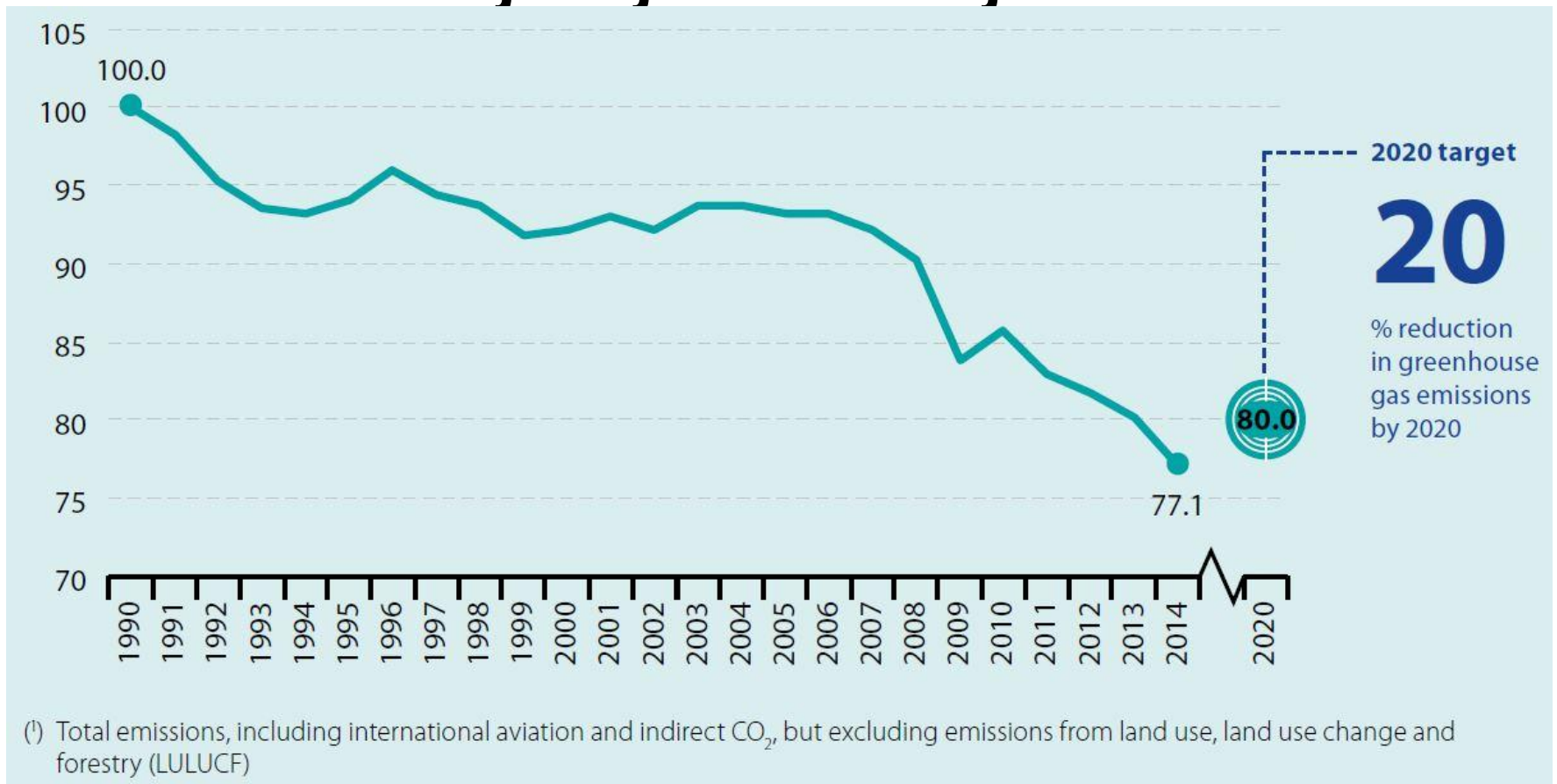
	2010	2015	TARGET
EU - 28	33,8	38,7	40
BE	44,4	42,7	47
BG	28	32,1	36
CZ	20,4	30,1	32
DK	41,2	47,6	40
DE	29,7	32,3	42
EE	40,2	45,3	40
IE	50,1	52,3	60
EL	28,6	40,4	32
ES	42	40,9	44
FR	43,2	45	50
HR	24,5	30,9	35
IT	19,9	25,3	26
CY	45,3	54,5	46
LV	32,6	41,3	34
LT	43,8	57,6	48,7
LU	46,1	52,3	66
HU	26,1	34,3	30,3
MT	22,1	27,8	33
NL	41,4	46,3	40
AT	23,4	38,7	38
PL	34,8	43,4	45
PT	24	31,9	40
RO	18,3	25,6	26,7
SI	34,8	43,4	40
SL	22,1	28,4	40
FL	45,7	45,5	42
SE	45,3	50,2	45
UK	43,1	47,9	:
UK	40,9	47,1	:

“20 – 20 – 20” targets

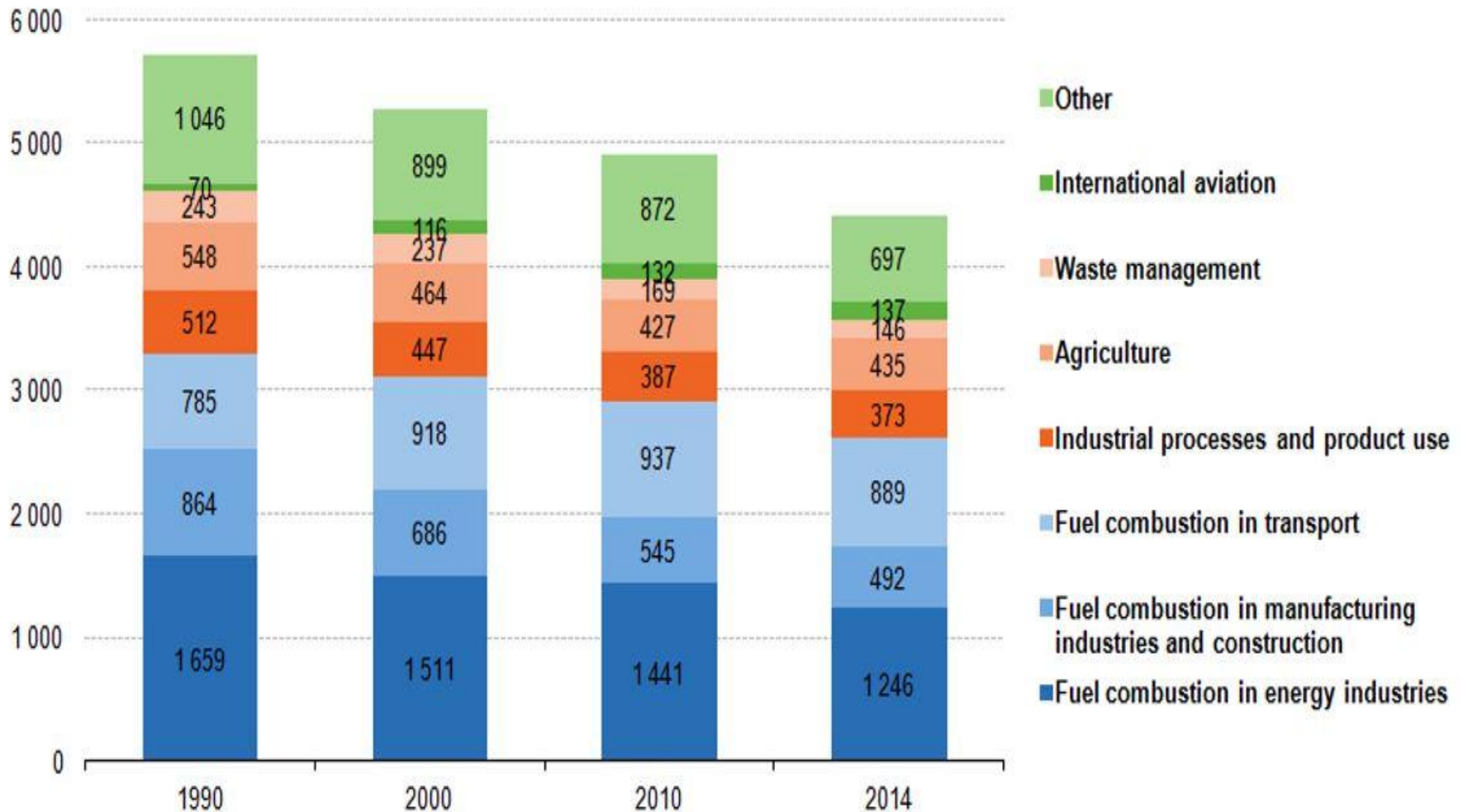
Paris agreement
EU – 40% reduction
of GHG emissions

Smanjenje emisije CO₂

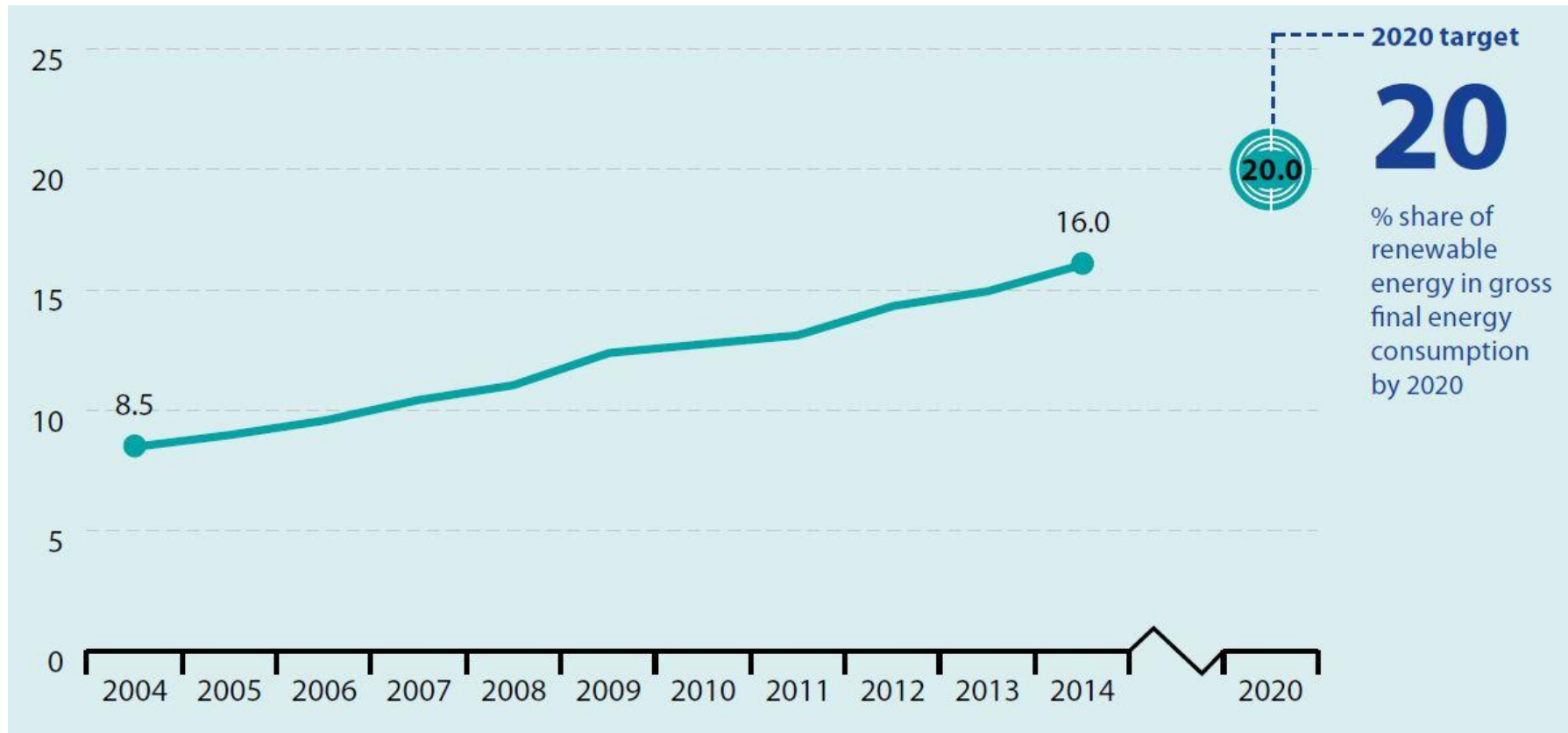
By 2014, the EU as a whole had cut man-made GHG emissions by 22.9 % compared with their 1990 levels - shift from heavy manufacturing industries to more service-based economies, modernisation in industries and a change from coal to gas. However, significant cuts were also made in the waste sector through the use of treatment processes with a lower carbon footprint and in agriculture due to a decline in livestock numbers and nitrogenous fertiliser use

Koji sektori su najveći zagađivači, emiteri CO₂ ?

Greenhouse gas emissions per sector, EU-28, 1990, 2000, 2010 and 2014
(Million tonnes of CO₂ equivalent)

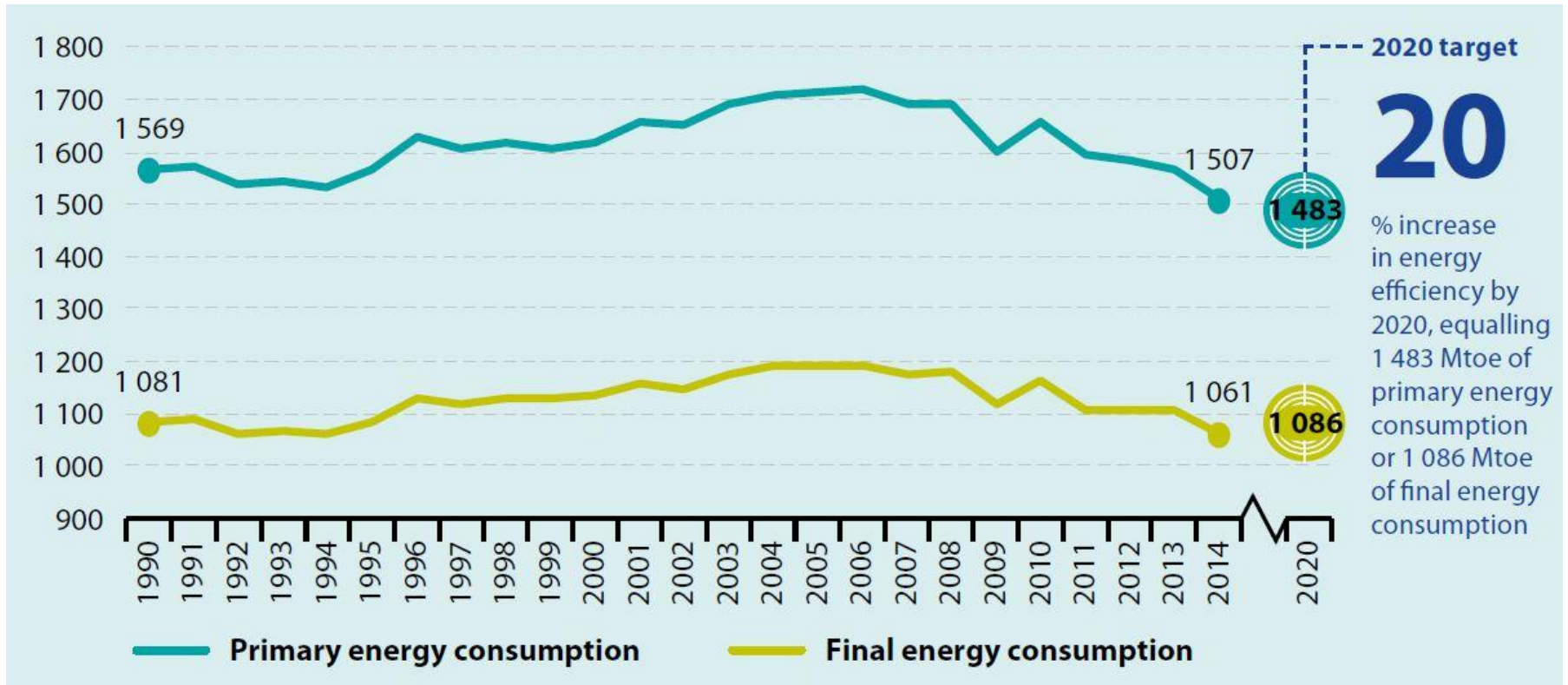
Share of renewable energy in gross final energy consumption, by country, 2005 and 2014

Renewable energy can be generated from a range of sources, including hydro, wind, solar and geothermal power. **Biofuel** remains by far the most important renewable energy source in the EU because it contributes to all energy use sectors (electricity generation, transport and heating and cooling), but solar and wind are expanding fast

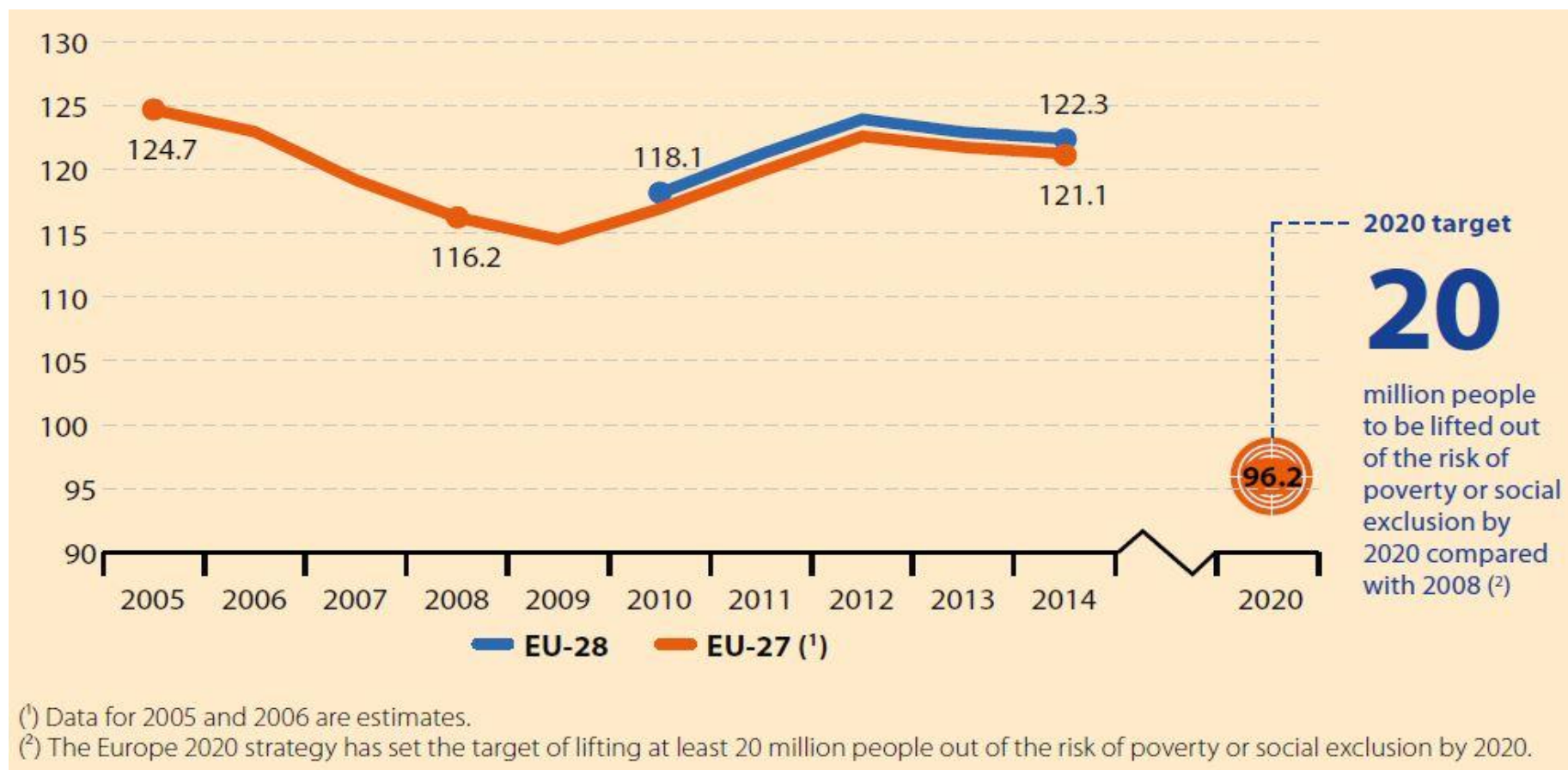
Renewable energy share in transport increasing slowly

Primary energy consumption and final energy consumption, EU-28, 1990-2014 (million tonnes of oil equivalent)

Target – 20% of saving; The 2020 target for energy efficiency is within reach.

Ekonomska kriza ...

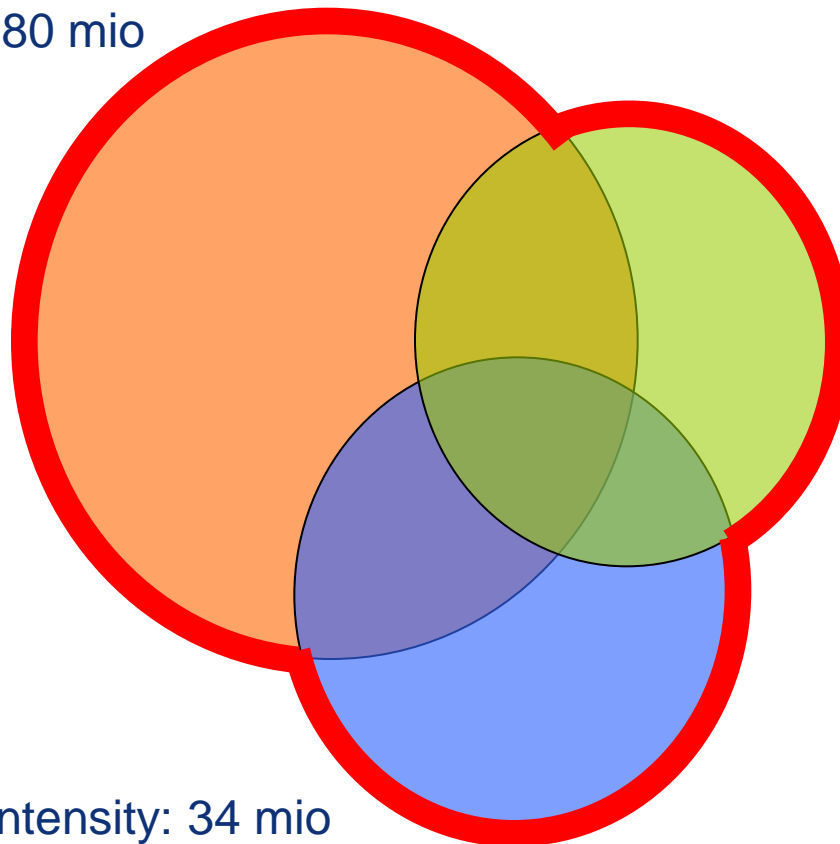

The headline indicator '**people at risk of poverty or social exclusion**' shows the number of people affected by at least one of three forms of poverty: monetary poverty, material deprivation and low work intensity. People can suffer from more than one dimension of poverty at a time. To calculate the headline indicator, people are counted only once, even if their current living conditions can be described by more than one sub-indicator. The negative impact of the economic crisis on Member States' financial and labour markets was the most likely cause of the rise in the amount of people at risk of poverty or social exclusion from 2009 to 2012

People at risk of poverty or social exclusion

At risk of poverty or social exclusion in 2009 - 114,5 mil. (EU27) 23,3%

At risk of poverty: 80 mio

Severe material deprivation: 40 mio

Low work intensity: 34 mio

Source: EU-SILC (2009)

Poverty & social exclusion

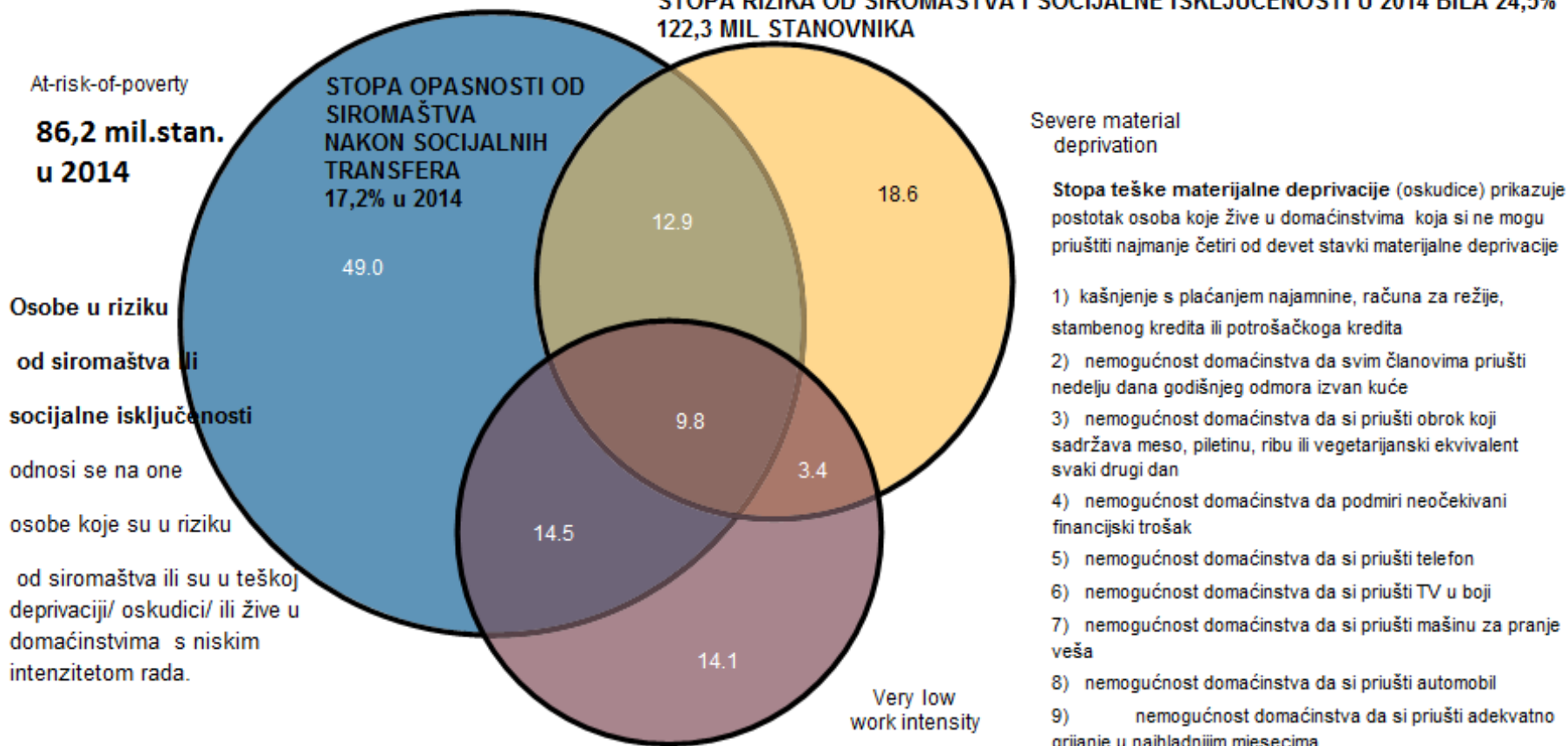

KEY MESSAGES

- Almost every fourth person in the EU was still **at risk of poverty or social exclusion** in 2014.
- More than 30 % of young people aged 18 to 24 and 27.8 % of children aged less than 18 were at risk in 2014. At 17.8 %, this rate was considerably lower among the elderly aged 65 or over.
- Of all groups examined, the unemployed faced the greatest risk of poverty or social exclusion, at 66.7 % in 2014.
- Almost 50% of all single parents were at risk in 2014. This was double the average and higher than for any other household type analysed.
- 35 % of adults with at most lower secondary educational attainment were at risk of poverty or social exclusion in 2014. 63.8 % of children of parents with pre-primary and lower secondary education were at risk as well.
- In 2014, 40.1 % of adults born in a country outside the EU-28 and 24.8 % of those born in a different EU-28 country than the reporting one were at risk of poverty or social exclusion. For native citizens, however, only 22.5 % of the population was at this risk.
- EU-28 citizens in rural areas were on average more likely to live in poverty or social exclusion than those living in urban areas (27.2 % compared with 24.3 %) in 2014.
- **Monetary poverty** was the most widespread form of poverty with 17.2 % of EU citizens affected in 2014. Next were **severe material deprivation** and **very low work intensity**, affecting 9 % and 11.2 % of EU citizens respectively.
- Overall, 9.5 % of the working EU population was ²¹at risk of poverty in 2014.

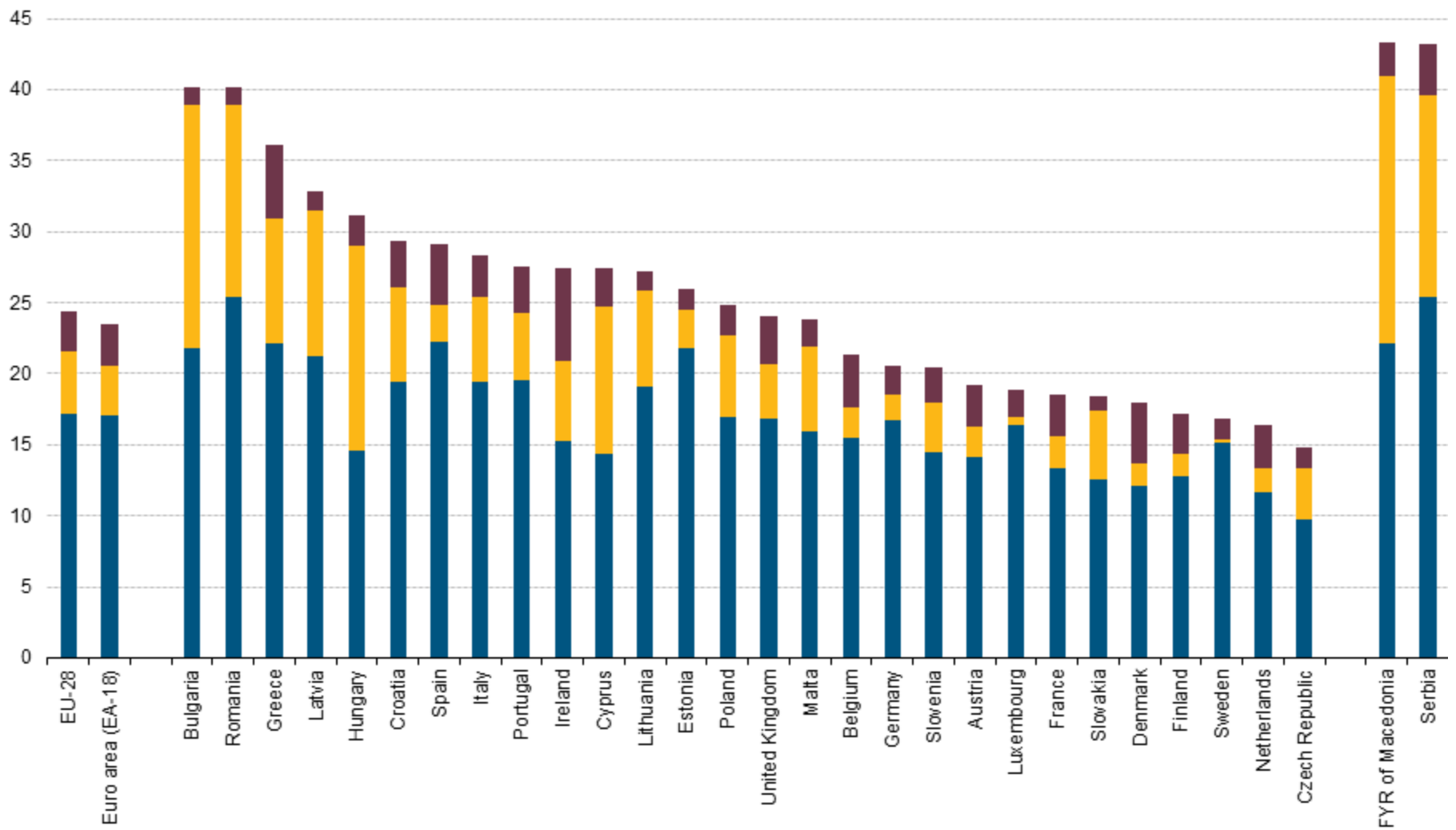
ANKETA O PRIHODIMA I USLOVIMA ŽIVOTA – SILC (2014) za EU 28

STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA I SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI U 2014 BILA 24,5%
122,3 MIL STANOVNIKA

Population:

- neither at risk of poverty,
 - nor severely materially deprived,
 - nor living in a household with very low work intensity,
- = 377.8 million

- Very low work intensity (other than at-risk-of-poverty or experiencing severe material deprivation)
- Severe material deprivation (other than at-risk-of-poverty)
- At-risk-of-poverty

SOCIAL DIMENSION OF EUROPE

New realities on the labour market

10 years ago

Today

67 % of Europeans were employed in the services sector

72 % of Europeans are employed in the services sector

3 in 5 Europeans worked with the same employer for more than 10 years

2 in 5 Europeans work with the same employer for more than 10 years

1 in 14 Europeans teleworked

1 in 6 Europeans telework

33 million Europeans worked part time and 18.5 million held temporary job contracts

44 million Europeans work part time and 22 million hold temporary job contracts

8 million EU citizens lived and worked in another EU Member State

More than 16 million EU citizens live and work in another EU Member State

16 million Europeans aged 55 to 64 were active in the labour market

32 million Europeans aged 55 to 64 are active in the labour market; by 2025 they will be 38 million

SOCIAL DIMENSION OF EUROPE (2)

Challenges for tomorrow's work life

Up to now

Future trends

	Incremental innovation	
	Humans operating machines	
	Long-term contracts and wage-based employment	
	Linear careers based on prior education	
	Skill specialisation	
	Work at the workplace and work-life separation	

Europeans are concerned about the social situation

More than 8 in 10 Europeans consider **unemployment, social inequalities** and migration as the top three challenges for the Union. They expect a **free market economy** to go hand in hand with high levels of **social protection**

7 in 10 Europeans consider employment and social policies **poorly managed and favour decision-making at both national and EU levels**

More than **half of Europeans** consider that **not everyone** has a chance to succeed and that life will be **more difficult for the next generation**

Source: European Commission and Eurobarometer, 2017

PRIORITETI EVROPSKE KOMISIJE 2015. – 2019. GODINE

Radna mjesta, rast, investicije (Investicioni plan za Evropu, uz Evropski semestar)	Pravosuđe i temeljna prava Bezbjedna Unija
Jedinstveno digitalno tržište (podsticanje <i>on-line</i> mogućnosti za javni i privatni sektor)	Uravnotežen sporazum o slobodnoj trgovini sa SAD
Energetska unija i klima (sigurnija, pristupačnija i održiva energija)	Demokratske promjene (transparentnost, bolja regulativa)
Bolje povezano i pravednije unutrašnje tržište	Evropska politika u oblasti migracija
Bolje povezana i pravednija Evropska monetarna unija (stabilniji euro, zdrave javne finansije, socijalna pravednost pri sprovođenju strukturnih reformi)	EU kao jači globalni akter (zajedničko djelovanje u oblasti spoljne politike i bezbjednosti, razvojna i humanitarna pomoć, trgovina, ali i politika proširenja i susjedska politika)

BIJELA KNJIGA O BUDUĆNOSTI EU DO 2025. GODINE : DEBATA O PET SCENARIJA (2017 – 2019)

Ne odustajemo	Samo zajedničko tržište	Oni koji hoće više, čine više	Činiti manje, ali učinkovitije	Zajedno činimo mnogo više
Nastavak istim putem koji, očekuje se, vodi postepenom unapređenju saradnje u nekim oblastima.	Svođenje EU-27 na funkcionisanje jedinstvenog tržišta usled nemogućnosti da se postigne dogovor o drugim politikama.	Evropa u više brzina gdje se raspoloženi za dublju saradnju opredjeljuju za nju, a drugi - pridružuju po želji i potrebi.	EU se fokusira na određene oblasti, kao npr. trgovina, migracije, bezbjednost, inovacije, itd.	Stoga države članice odlučuju da dijele moć, resurse i donose odluke u sve većem broju politika, što je ekvivalent federalističkoj viziji Evrope.

Tri prioriteta

- **BRZI RAST**: razvoj privrede koja se zasniva na znanju i inovaciji;
- **ODRŽIVI RAST**: promovisanje privrede sa efikasnom upotrebom resursa, koja će biti konkurentnija i više orijentisana ka životnoj sredini i održivom razvoju;
- **SVEOBUH VATAN RAST**: podsticanje ekonomije sa visokom stopom zaposlenosti koja obezbjeđuje socijalnu i teritorijalnu koheziju.

Pet ciljeva, tri prioriteta i sedam inicijativa razvojne strategije Evropa 2020

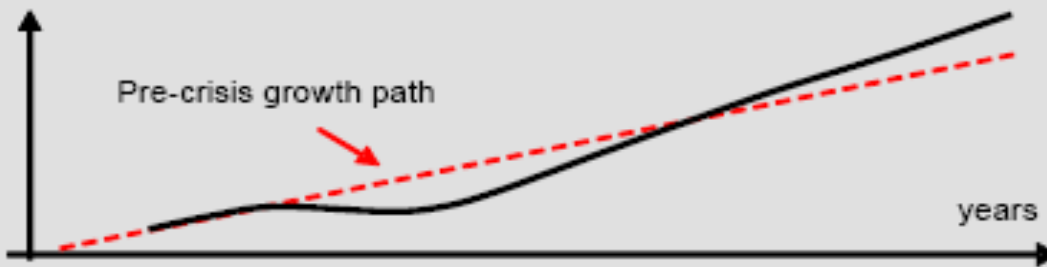
1. Rast stope zaposlenosti (20-64) na 75%, 2. R&D ulaganje 3% BDP-a, 3. 20/20/20 klimatsko-energetski ciljevi; 4. smanjenje ranog napuštanja školovanja na 10% i III stepena obrazovanja (30-34) na 40%, 5. Smanjenje siromaštva za 25% (20 mil. St.)

BRZI RAZVOJ	ODRŽIVI RAZVOJ	SVEOBUHVAJNI RAZVOJ
INOVACIJE EU inicijativa „ Unija inovacije “ u cilju poboljšanja okvirnih uslova i pristupa R&D fondovima i snaženje lanca inovacija i podsticanje nivoa ulaganja u Uniji	KLIMA, ENERGETIKA, MOBILNOST EU inicijativa „ Efikasna upotreba evropskih resursa “ u cilju udvostručenja ekonomskog rasta od upotrebe resursa, pružanje podrške prelasku na ekonomiju sa niskim stepenom emisije ugljenika, povećanje upotrebe obnovljivih izvora energije, modernizacija saobraćajnog sektora, i promovisanje energetske efikasnosti.	ZAPOSLENJE I STRUČNE VJEŠTINE EU inicijativa „ Agenda za nove vještine i poslove “ namijenjena modernizaciji tržišta rada i osposobljavanje lica kroz razvijanje vještina tokom cijelog životnog ciklusa u cilju povećanja radne participativnosti i boljeg usaglašavanja ponude i potražnje na tržištu rada.
OBRAZOVANJE EU inicijativa „ Mladi u pokretu “ u cilju unapređenja efikasnosti obrazovnih sistema i jačanja atraktivnosti evropskog visokog obrazovanja na međunarodnom nivou.	KONKURENTNOST EU inicijativa „ Industrijska politika u eri globalizacije “ u cilju unapređenja poslovnog okruženja, posebno za razvoj malih i srednjih preduzeća, i podrška razvoju snažne i održive industrije koja će biti konkurentna na globalnom nivou.	SUZBIJANJE SIROMAŠTVA EU inicijativa „ Evropska platforma protiv siromaštva “ u cilju obezbjeđenja socijalne i teritorijalne kohezije tako da se benefiti i poslovi dijele, kako bi osobe koje su na ivici siromaštva ili su socijalno isključene bile u mogućnosti da žive dostojanstveno i uzmu aktivno učešće u društvenom životu.
DIGITALNO DRUŠTVO EU inicijativa „ Digitalna agenda za Evropu “ u cilju ubrzanja protoka brzog interneta i promovisanja koristi digitalnog jedinstvenog tržišta za domaćinstva i preduzeća.		

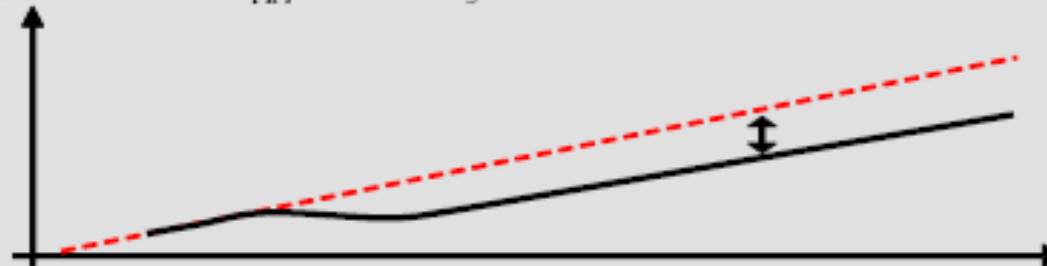
Tri scenarija za Evropu 2020

Scenario 1: Sustainable recovery

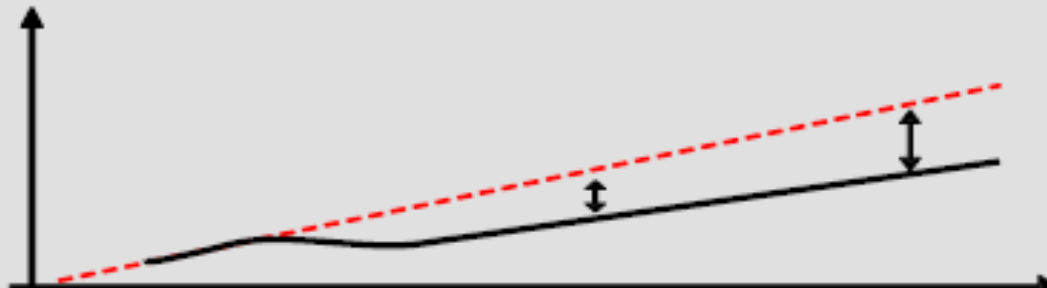
Output level

Scenario 2: Sluggish recovery

Scenario 3: Lost decade

Scenario 1

Održivi oporavak

EU će biti u mogućnosti da se u potpunosti povrati na prethodni model rasta i razvije svoje potencijale i preko toga.

Scenario 2

Spori oporavak

EU će “patiti” od hroničnog gubitka blagostanja i početi ponovo da raste sa ove umanjene osnove.

Scenario 3

Izgubljena dekada

EU će “patiti” od hroničnog gubitka blagostanja i potencijala za budući rast.

3. Koordinacija ekonomskih politika u EU

- Da bi se ojačala koordinacija ekonomskih politika, fiskalna pravila iz Maastrichta su detaljnije razrađena **PAKTOM ZA STABILNOST I RAST (1997, na snazi od 1999)** Po prvi put uveden i **MEHANIZAM FISKALNOG NADOZORA i kazna za eventualne prekršioce za prekomjerni budžetski deficit**, ali koja nije bila automatska, te je njena primjena ostala u zoni **političke** odluke, koja, do Lisabonskog ugovora, i svjetske finansijske krize nikada nije primjenjivana. Odluke su ostale u zoni političkih kompromisa zemalja osnivača i zemalja velikih kršitelja fiskalne discipline i makroekonomske konsolidacije.
- Centralno mjesto opšteg koordinacionog procesa zauzimaju **OPŠTE SMJERNICE za vođenje ekonomske politike** (nisu obavezujuće, upućene su nosiocima ekonomske politike na nacionalnim nivou, ali i svim zainteresovanim subjektima)
- Države članice mogu primjenjivati smjernice putem tzv. **otvorenog metoda koordinacije**, koji se bazira na **uspostavljanju kriterijuma (benchmarking)** kako bi se zemlje mogle porediti i kako bi se na države koje ih ne sprovode mogao izvršiti meki (fini) **pritisak (tzv. PEER PRESURE) na manje uspješne zemlje**
- **2005** – uspostavljene su **OPŠTE SMJERNICE ZA RAST I ZAPOSLENOST** (koje u biti ujedinjuju opšte smjernice za vođenje ekonomske politike i smjernice o zapošljavanju). Utvrđuju se za period od 3 godine, uz godišnje ažuriranje

Koordinacija ekonomskih politika u okviru EMU (EK, 2002)

NIVO	POLITIKA	INSTITUCIONALNI OBLIK	AKTERI	FORMAT KOORDINACIJE I PROCEDURE
JEDINSTVENA POLITIKA	Monetarna politika	ECB	ECB	Jedinstvena politika za Eurozonu
	Politika deviznog kursa	Koordinacija u Savjetu	Evropski savjet, ESB, Eurogrupa i EK	
	Tržišna politika	EK sprovodi	Države članice, EK, Evropski savjet	
ČVRSTA KOORDINACIJA	Budžetska politika (budžet)	Koordinacija na Savjetu Zajednički forum	Zemlje članice, EK, Evropski savjet, Eurogrupa	- Format: Ugovori, zajednički dogovorena pravila i ciljevi, razmjena informacija, <i>Peer view</i> (pregledi) - Procedura pretjeranog deficita Pakta Smjernice ekonomske politike
	Struktura politika (EU tržište)	Koordinacija na Savjetu	Zemlje članice, EK, Evropski savjet	Format: pravila, zajedničke odluke, direktive, <i>Peer review</i> (pregledi)
SLABA KOORDINACIJA	Kombinacija politika	Zajednički forum	ESB, EK, Evropski savjet, Eurogrupa	Dijalog, razmjena informacija
	Kvalitet javnih finansija	Koordinacija na Savjetu		Zajednički dogovoreni ciljevi, Smjernice ekonomske politike u Paktu za stabilnost i rast
	Politika dohodaka	Zajednički forum	Soc. partneri, EK, Evropski savjet, ESB	Dijalog, Razmjena informacija
	Politika tržišta rada (strukturne reforme)	Koordinacija na Savjetu	Države članice EK, Evropski savjet, Socijalni partneri	- Razmjena informacija, rasprave o najboljoj praksi, smjernice, <i>Peer review</i> - Procedure: Smjernice o zapošljavanju (Luksemburški proces) i Smjernice ekonomske politike
	Politika tržišta roba i kapitala (strukturne reforme)	Koordinacija na Savjetu	Države članice, EK, Evropski savjet	- Razmjena informacija, rasprave o najboljoj praksi, smjernice, <i>Peer review</i> - Procedure: Izveštaji o ek. reformama (Kardifski proces) i Smjernice ek. poli
	Vanjsko predstavljanje i komunikacija	Zajednički forum	ESB, Eurogrupa, EK	Format: Sporazum o međusobnom razumijevanju (samo komunikacija)

KOORDINACIONI MEHANIZMI PO OBLASTIMA (za tzv. otvoreni metod koordinacije)

1. **Pakt za stabilnost i rast (fiskalna politika),**
2. **KARDIFSKI PROCES** (koji se odnosi na strukturne politike i reforme vezane za **tržište roba i kapitala**, 2/3 u vezi sa finansijskim tržištem);
3. **LUKSEMBURŠKI PROCES** (koji se odnosi na **tržište rada**: Strategija zapošljavanja EU – puna zaposlenost, unapređenje kvaliteta i produktivnosti rada, i jačanje socijalne kohezije i inkluzije) i
4. **KELNSKI PROCES** (koji se odnosi na makroekonomski dijalog vezan za promovisanje odgovorne **politike plata**, u cilju održivog i neinflatornog rasta, kao i visokog nivoa zaposlenosti; dijalog Savjeta, EK, socijalnih partnera i ECB)

3.2. Podjela nadležnosti u vođenju EP

VRSTE NADLEŽNOSTI	POLITIKE NA KOJE SE ODNOSE
ISKLUČIVA NADLEŽNOST EU	1. Carinska unija , 2. Konkurencija (definisanje pravila konkurentnosti neophodnih za funkcionisanje unutrašnjeg tržišta), 3. Monetarna politika (za države članice koje koriste euro kao zakonsko sredstvo plaćanja euro), 4. Morski biološki resursi (očuvanje bioloških resursa mora, kao dijela zajedničke politike ribarstva), 5. Zajednička trgovinska politika , 6. uz mogućnost zaključivanja nekih međunarodnih ugovora (zaključivanje međunarodnih sporazuma koji su obuhvaćeni nekim od zakonskih akata Unije, ili kada je potrebno da podrže primjenu unutrašnjih nadležnosti, ili ako postoji mogućnost da će se na neki način uticati na zajednička pravila ili će to eventualno dovesti do njihove izmjene u određenom stepenu)
PODIJELJENA NADLEŽNOST	1. Unutrašnje tržište, 2. Socijalna politika (u odnosu na posebne oblasti definisane Ugovorom), 3. Kohezija (ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija), 4. Poljoprivreda i ribolov, 5. Životna sredina, 6. Zaštita potrošača, 7. Saobraćaj, 8. Transevropske mreže, 9. Energija (energetika), 10. Pravda, sloboda i bezbjednost, kao i 11. opšti okvir zdravstvene politike (zajednička bezbjednosna pitanja u odnosu na aspekte javnog zdravlja kako je definisano Ugovorom).
UNIJA I ČLANICE	Ovdje države članice mogu dodati svoje politike politikama Unije; tu spadaju: istraživanje i tehnološki razvoj, kosmos, razvojna saradnja i humanitarna pomoć
ISKLUČIVE NADLEŽNOSTI DRŽAVA, EU SAMO KROZ DOPUNSKE POLITIKE	Ovdje se na nacionalne politike, koje čine osnovu, Unija može nadovezati svojim politikama (zaštita zdravlja, industrija, turizam, obrazovanje i profesionalna obuka, građanska (civilna) zaštita i administrativna saradnja

3.3. Smjernice EP u Strategiji Evropa 2020

- EU 2020 počiva na **2 stuba**: tematski pristup i izvještavanje po MS

TEMATSKI PRISTUP:	IZVJEŠTAVANJE po zemljama:
<p>CILJ: postići ciljeve koji su usvojeni na nivou EU, kombinovanjem konkretnih aktivnosti na nivou EU i na nacionalnim nivoima.</p> <p>PRISTUP: strateška uloga sektorskih Savjeta za praćenje i provjeru postignutog napretka ka ostvarivanju definisanih ciljeva</p> <p>INSTRUMENTI: izvještavanje MS kroz usmjerene programe nacionalnih reformi, uključujući informacije o „uskim grlima” razvoja i napretku koji se ostvaruje na putu ka postizanju definisanih ciljeva, koje prate savjeti za vođenje politike sa nivoa Unije u formi preporuka shodno Smjernicama široke ekonomske politike (Čl. 121.2 UFEU^[1]) i Smjernicama za zapošljavanje (Čl. 148 UFEU^[2]).</p>	<p>CILJ: podrška MS da implementiraju izlazne strategije povratka makroekonomske stabilnosti, identifikovanja „uskih grla” i vraćanje nacionalnih ekonomija na put održivog razvoja i javnih finansija.</p> <p>PRISTUP: unaprijeđena procjena ključnih makroekonomskih izazova sa kojima se suočavaju MS, uzimajući u obzir preklapanja između država članica (MS) i oblasti relevantnih politika.</p> <p>INSTRUMENTI: država članica izvještava preko svojih programa stabilnosti i konvergencije, čiji izvještaj prate odvojene ali istovremeno objavljene preporuke za fiskalnu politiku u Mišljenju programa za stabilnost i konvergenciju, kao i o makroekonomskim neravnotežama i „uskim grlima” razvoja, shodno Smjernicama široke ekonomske politike (Član 121.2 UFEU).</p>

^[1] Savjet, na preporuku EK, usvaja **pregled glavnih pravaca ekonomskih politika država članica i Unije** i o tome podnosi izvještaj Evropskom savjetu.

^[2] Evropski savjet ispituje, svake godine, stanje zaposlenosti u Uniji i usvaja zaključke u vezi sa tim, na osnovu zajedničkog godišnjeg izvještaja Savjeta i Komisije.

INTEGRISANE SMJERNICE ekonomske politike za rast konkurentnosti

OPŠTE SMJERNICE EKONOMSKIH POLITIKA	SMJERNICE ZA ZAPOŠLJAVANJE
<ol style="list-style-type: none">1. Obezbjediti kvaliteta i održivosti JAVNIH FINANSIJA.2. Rješavanje MAKROEKONOMSKIH DISBALANSA.3. Smanjivanje debalansa i disproporcija u EUROZONI.4. Podrška za R&D i inovacije, i oslobađanje potencijala digitalne ekonomije.5. Poboljšanje efikasnosti RESURSA i smanjenje emisije gasova (efekat staklene bašte).6. Poboljšanje poslovnog i potrošačkog OKRUŽENJA i modernizacija industrijske baze.	<ol style="list-style-type: none">1. Povećanje participacije – učešća na tržištu rada i smanjenje strukturne nezaposlenosti – (usljed raskoraka između P i T).2. RAZVIJANJE KVALIFIKOVANE RS odgovarajući na POTREBE TRŽIŠTA RADA, unapređenje kvaliteta posla i cjeloživotno učenje.3. Poboljšanje performansi SISTEMA OBRAZOVANJA I OBUKE na svim nivoima i povećanje učešća u visokom obrazovanju.4. Promovisanje SOCIJALNE INKLUZIJE I BORBA PROTIV SIROMAŠTVA.

Dodatak: EUROSKEPTICIZAM

po pitanju budućnosti EU i po pitanju njenog daljeg širenja

- 4 od 10 evropljana smatraju da EU ide u pravom pravcu za ekonomski oporavak (oko 40%), 31% smatra da ne ide, dok je 20% neopredjeljeno (Eurobarometar 2012)
- Kad je u pitanju proširenje, takođe opada podrška. Od 2006, kada je za dalje širenje bilo 55%, u 2014. godini, ono opada na 37% (“širenje EU je dobra stvar”)

Support for further enlargement of the EU: 2014 (EU-28).

EU-28	For	Against	Do not know
Total	37.0%	49.0%	14.0%

Support for further EU enlargement: EU-15 region

For further enlargement of the European Union	34.3%		
Against further enlargement of the European Union		54.1%	
Don't know			11.6%

Factor of urbanization: EU-15 region

Rural area	15.5%	5.2%	8.3%	2.0%
Small urban area	45.6%	14.2%	26.2%	5.2%
Large urban area	38.9%	14.9%	19.7%	4.4%

Source: European Commission, Brussels (2015), Standard Eurobarometer 81: 144.

Euroskepticizam ?

- Evroskepticizam postaje sinonim za pristup evropskim integracijama, zapravo EU, koji je suprotan centralizaciji i federalizaciji EU
- Evroskepticizam ima svoje dvije dimenzije: nesklonost pristupanju EU (odnosno daljem širenju) i nepovjerenje u samu EU i njene institucije.
- U ovoj drugoj dimenziji, skepticizam je usmjeren prema institucijama, razvoju i ciljevima Evropske unije i prema jedinstvenoj valuti euru, odnosno daljoj integraciji kroz Evropsku monetarnu uniju. U mnogim zemljama je vezan za strah od gubitka nacionalne suverenosti.

EURO skeptici, fili, realisti, fobi...

- Nasuprot euroskepticima, u teoriji evropskih integracija, prisutni su i „**eurofederalisti**“, tj. eurofili koji vjeruju u ključne ideje evropske integracije i koji se zalažu za dublje integracije, te još veće nadležnosti Unije („samo ujedinjena Evropa ostaje globalni igrač u međunarodnim odnosima“), a na sredini ova dva ekstremna pristupa, postoje tzv. „**eurorealisti**“ (koji pragmatično prihvataju aktuelni proces integracija, uz rezervu prema njegovoj održivosti). Posmatrajući najnovije tenedencije jačanja nacionalizma i populizma u evropskim državama, svojevrsnog odgovora na ekonomsku krizu, nezaposlenost, prezaduženost i ilegalne migracije, na političkoj sceni država članica Unije, poslednjih godina, pojavljuju se svojevrsni „**eurofobi**“ (ili „tvrdi euroskeptci“), koji dalju evropsku integraciju doživljavaju kao direktan **atak na suverenost i ekonomski integritet evropskih država.**

DODATAK II:

**Britanski referendum o izlasku
iz EU, 23. jun 2016.**

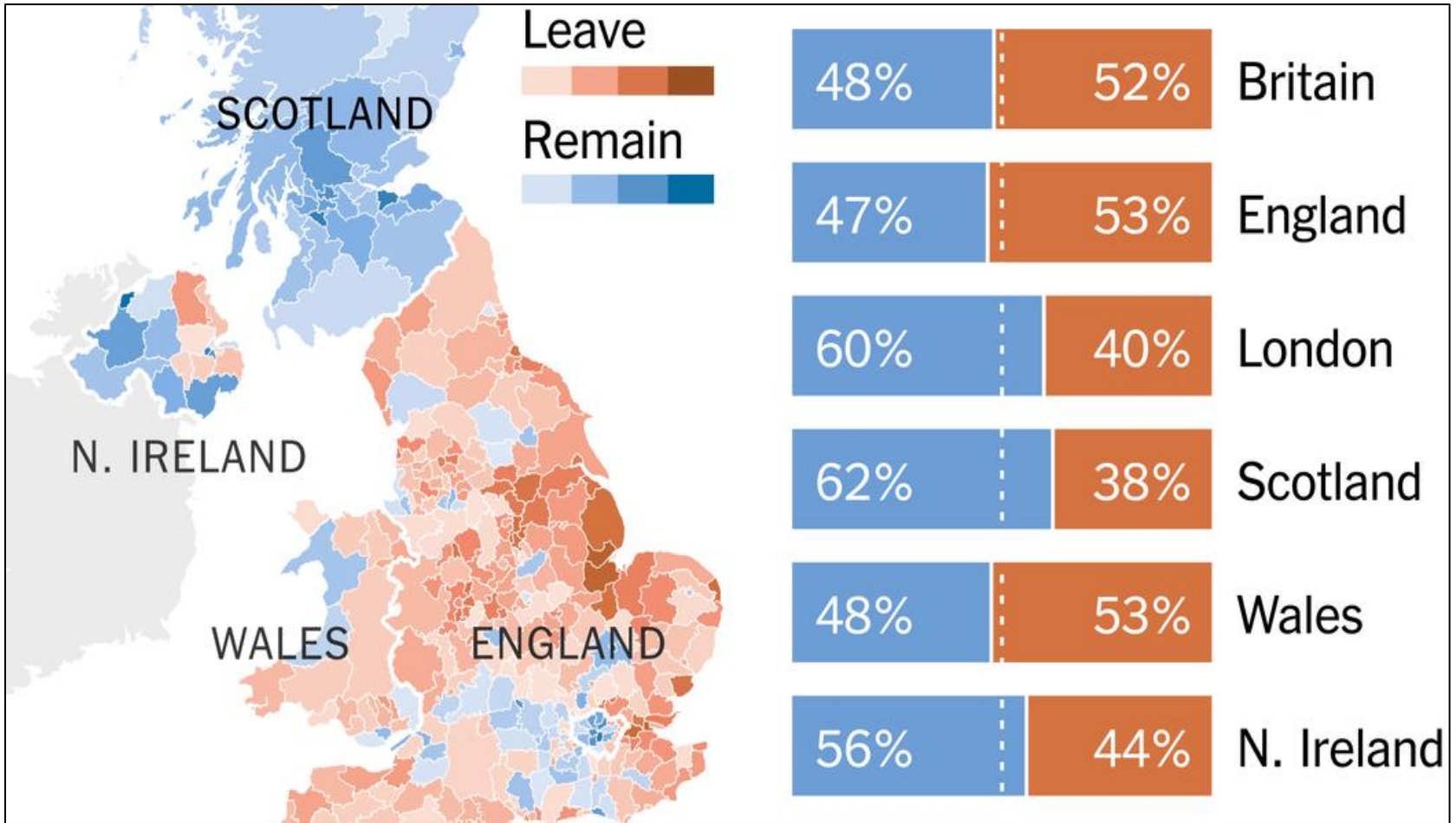
izlaznost 72,2% (najveća od 1992)

*Any Member State may
decide to withdraw from the
Union in accordance with
its own constitutional
requirements*

PART	POPULATION (Census 2011)	%	Area
England	53.012.456	84%	130,427 km ²
Scotland	5.295.000	8%	78,772 km ²
Wales	3.063.456	5%	20,778 km ²
Northern Ireland	1.810.863	3%	13,843 km ²
United Kingdom	63.181.775	100%	243,820 km ²

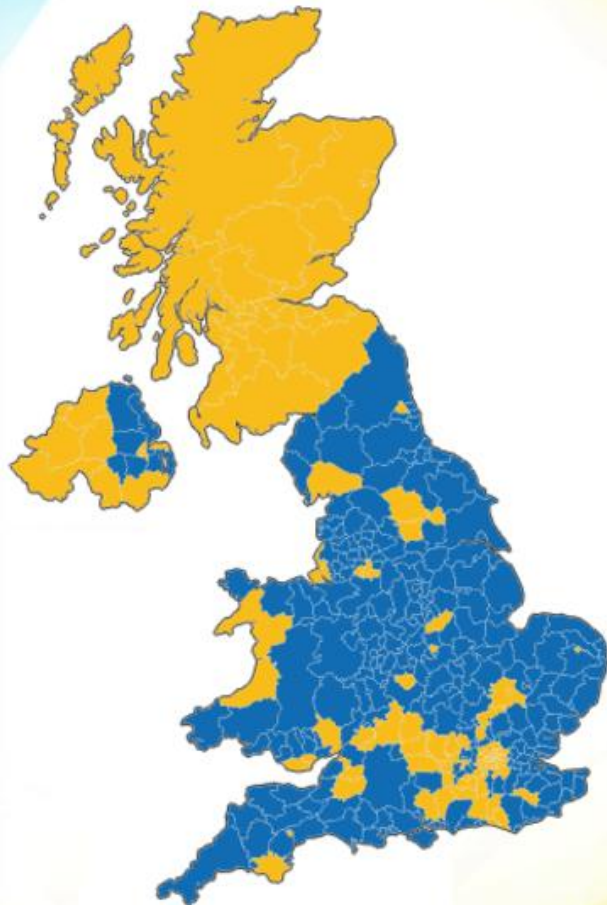
United Kingdom

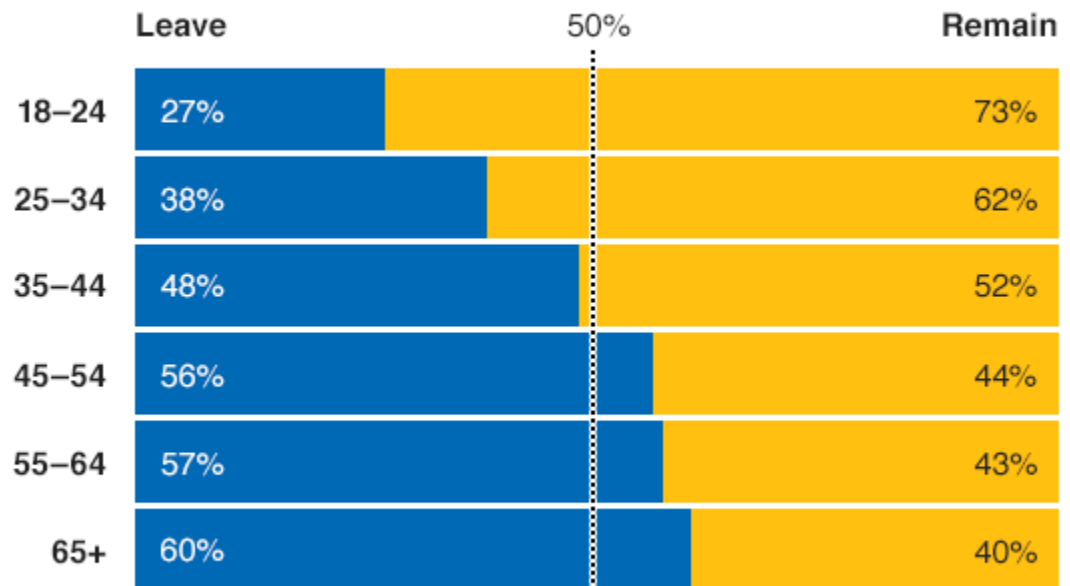
Electorate	46.501.241
Turnout	33.551.983
Turnout	72,2%
Rejected ballots	26.033

PART	POPULATION (Census 2011)	%	Votes to LEAVE		Votes to REMAIN		Turnout
			Votes	%	Votes	%	
England	53.012.456	84%	15.188.406	53,4%	13.266.996	46,4%	73,0%
Scotland	5.295.000	8%	1.018.322	38,0%	1.661.191	62,0%	67,2%
Wales	3.063.456	5%	854.572	52,5%	772.347	47,5%	71,7%
Norther Ireland	1.810.863	3%	349.442	44,2%	440.707	55,8%	62,7%
United Kingdom	63.181.775	100%	17.410.742	51,9%	16.141.241	48,1%	72,2%

Referendum / BREXIT

How different age groups voted

Source: Lord Ashcroft Polls

<p>Šta je Velika Britanija tražila da bi ostala u EU?</p>	<p>Sve što je tražila – na kraju je dato, ali ta poruka nije uspjela da stigne do glasača u periodu februar – jun 2016 – preovladala je negativna kampanja („POST- TRUTH“ PRENOMENON) EU je pristala na gotov sve njihove zathjeve i pripremljen je set odluka za UK (FEBRUAR 2016) koje bi se usvojilae odmah – ako bi na referendumu glasli za ostanak u EU:</p>
<p>- da ograniči socijalna davanja pridošlicama iz ostalih zemalja Unije prve četiri godine, uz obrazloženje da još nisu uložili rada i sredstava u britansko društvo, da bi od toga izvlačili korist.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CHILD BENEFIT - Child benefit payments to migrant workers for children living overseas to be recalculated to reflect the cost of living in their home countries • MIGRANT WELFARE PAYMENTS - The UK can decide to limit in-work benefits for EU migrants during their first four years in the UK. This so-called "emergency brake" can be applied in the event of "exceptional" levels of migration, but must be released within seven years - without exception.
<p>- Više tržišta i konkurencije, manje administracije</p>	<ul style="list-style-type: none"> • COMPETITIVENESS - The settlement calls on all EU institutions and member states to "make all efforts to fully implement and strengthen the internal market" and to take "concrete steps towards better regulation", including by cutting red tape.
<p>- da se Brisel "eksplicitno izjasni" da euro nije zvanična valuta EU i da Evropa ostane "multivalutna unija</p>	<ul style="list-style-type: none"> • EUROZONE - Britain can keep the pound while being in Europe, and its business trade with the bloc, without fear of discrimination. Any British money spent on bailing out eurozone nations will be reimbursed.
<p>- isključenje Londona iz osnovnog principa EU o "sve bližoj uniji"</p> <p>- da se spriječi da nad devet zemalja koje nisu u evrozoni dominira 19 zemalja članica koje to jesu, sa posebnom zaštitom za londonski Siti</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PROTECTION FOR THE CITY OF LONDON - Safeguards for Britain's large financial services industry to prevent eurozone regulations being imposed on it • SOVEREIGNTY - There is an explicit commitment that the UK will not be part of an "ever closer union" with other EU member states. This will be incorporated in an EU treaty change.
<p>- sistem "crvenog kartona" u cilju vraćanja ovlaštenja sa Brisela u Britaniju. Da se daju veća ovlašćenja nacionalnim parlamentima, da spriječe usvajanje neželjenih direktiva i da ponište postojeće propise EU.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 'RED CARD' FOR NATIONAL PARLIAMENTS - It will be easier for governments to band together to block unwanted legislation. If 55% of national EU parliaments object to a piece of EU legislation it will be rethought.
<p>ograničenja za slobodan protok ljudi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • SOME LIMITS ON FREE MOVEMENT - Denying automatic free movement rights to nationals of a country outside the EU who marry an EU national, as part of measures to tackle "sham" marriages. There are also new powers to exclude people believed to be a security risk - even if they have no previous convictions

UK: 17,5% EU BDP-a

Britain and the EU* : By the Numbers

EU BUDGET

£8.5 billion: 2015 UK contribution to EU budget

1%: EU contributions as share of total UK budget

TRADE

45%: UK exports going to the EU

53%: UK imports coming from the EU

60%: Trade in the overall UK economy

FOREIGN DIRECT INVESTMENT

48%: Foreign investment coming from the EU

40%: British foreign investment going to the EU

FINANCIAL SERVICES

10%: Financial services in the overall economy

40%: Financial services exports going to the EU

JOBS

3 million: UK jobs associated with EU trade

10%: Trade-related jobs in the overall UK workforce

MIGRATION

1.2 million: British citizens living in the EU

3 million: EU citizens living in the UK

COUNCIL *on*
FOREIGN
RELATIONS

*Except for the UK Sources: UK Parliament, UK Treasury, UK Office for National Statistics, Centre for Economics and Business Research, FullFact.org, Bloomberg Credits: James McBride, David Foster

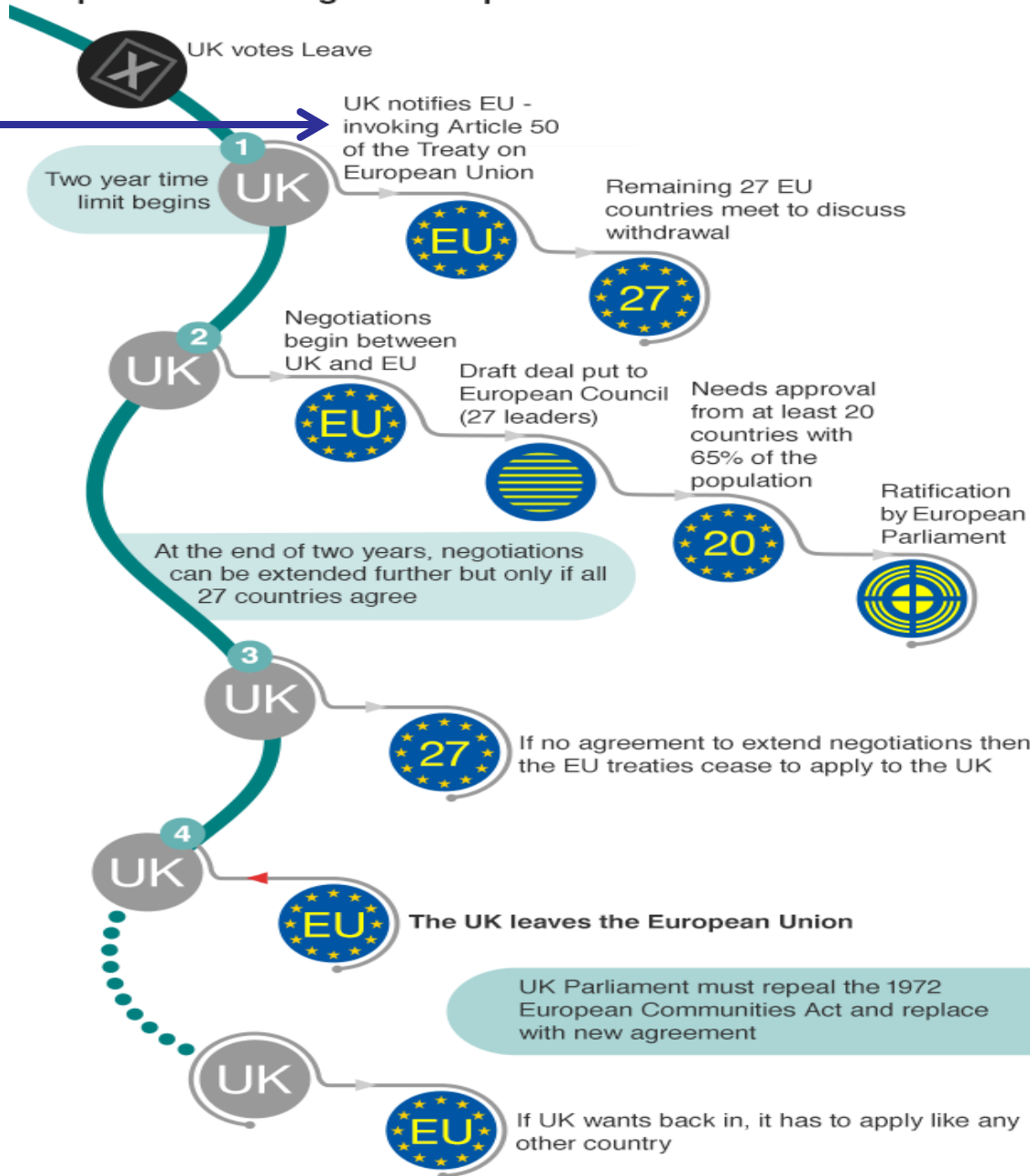
How Could the UK's Relationship With the EU Change?

The UK already opts out from parts of the EU. If it leaves, its future could look like Norway, Switzerland, or Turkey, nonmembers with partial participation in the EU.

	 FULL PARTICIPATION PARTIAL PARTICIPATION <small>Indicates a negotiated special arrangement.</small>	 SINGLE MARKET	 FREE MOVEMENT OF PEOPLE	 CONTRIBUTE TO EU BUDGET	 VOTE ON EU LAW	 EUROZONE	 "EVER CLOSER UNION"
 STANDARD EU*							
 CURRENT UK MEMBERSHIP							
POTENTIAL POST-BREXIT SCENARIOS							
 EUROPEAN ECONOMIC AREA (NORWAY)							
 BILATERAL DEAL (SWITZERLAND)							
 CUSTOMS UNION (TURKEY)							

*Except for the UK Sources: UK Government, *The Economist* Credits: James McBride, David Foster

Steps to UK leaving the European Union

Britanski parlament mora glasati o tome može li London pokrenuti postupak izlaska iz EU-a, odlučio je **3.11.2016.** visoki britanski sud. To znači da vlada ne može sama pokrenuti proceduru prema članu 50 Lisabonskog ugovora, odnosno početi zvanične razgovore s Unijom.